

Слово матері (дуже стисло)

Борис Антоненко-Давидович

Події відбуваються на початку ХХ ст. У родині коваля Сметани, який дуже любив читати, була тільки одна книжка — "Кобзар" Тараса Шевченка. Тому він часто вечорами читав її своїй родині — жінці й синові Івану.

Іван добре закінчив церковнопарафіяльну школу, батько вирішив віддати його у гімназію. Мати глибоко переживала розлуку з сином. Склавши добре вступні іспити, хлопець опиняється в місті, до другого класу переходить з похвальною грамотою. Приїхавши додому, хлопчик хоче здивувати матір, тому звертається до неї російською мовою. Мати ж налякалася і дивилася на нього, неначе на якогось перевертня, якого скалічили на все життя. Іван вибачається й обіцяє матері ніколи не забувати своєї мови. Мати ж просить його не знатися з панами" любити простих людей, пам'ятати про свої корені.

Наступного разу, коли Іван приїхав на зимові канікули, мати важко захворіла, народивши донечку Настусю. Незабаром вона померла, ще раз нагадавши Іванові про те, що він має горнутися до простих людей.

Батько вдруге одружився і переїхав до міста, щоб якось прожити. Мачуха була доброю, любила дітей. Іван старанно вчився, переходив із класу в клас з відзнакою. Він подружився з сином земського начальника Анемподистом Караваєвим, який не був зарозумілим, крім того, не раз звертався по допомогу до Івана в навчанні. Хлопець закохався в дочку Караваєва, Мері, ходив сам не свій, покинув навчання. Дівчину ж це тільки розважало. Лише коли батько звертався до Івана із запитанням, як він вчиться, той брався за книжки, надолужував пропущене. До наступного класу його перевели скоріше з поваги до його минулих заслуг.

Одного разу до міста приїхав театр Саксаганського. Уся родина Караваєвих пішла подивитись на таке диво, як народний театр. Пішов і Іван. З першого ж слова вистава захопила його, крім того, він упізнав сюжет "Невольника" Тараса Шевченка, улюблений з дитинства. Мері холодно дивиться на переживання хлопця. І саме в цей момент він відчуває в ній щось зовсім чуже.

Днів через три Іван прийшов до Караваєвих грати у преферанс. На подвір'я зайшла жінка-селянка, мати служниці Зіньки. Вона прийшла до панів просити, щоб відпустили дочку на село, бо їй вже пора заміж, уже й наречений на приміті, хороший селянський хлопець. Зінька соромиться матері, витурює її з подвір'я. Пани ж не розуміють її мову, сміються з жінки, знущаються. Іванові здається, що то сміються з нього. Саме в цей момент згадуються йому слова матері, і Він розуміє всю дріб'язковість тих людей, з якими він спілкується. Разом зі старою він іде від цих зарозумілих панів. Пани обурені.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Головною проблемою оповідання Б. Антоненка-Давидовича є проблема збереження

своєї національної культури поваги до надбань предків, до людини-трудівника. Письменник зображує обмеженість світогляду вищих верств населення, застерігає від можливого впливу таких людей на сільську молодь. Так ми бачимо в образі Зіньки людину, яка відірвалася від свого коріння, потрапити ж до іншого середовища вона ніколи не зможе, тому життя її перетвориться на пустий цвіт, буде нещасливим. Іван же, як чутлива людина, вчасно зрозумів облудність тих моральних критеріїв, якими керувалась родина Караваєвих, тому він тікає від них.